

KATATONİ İLE BAŞVURAN OBSESİF-KOMPULSİF BOZUKLUK TANILI HASTADA OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU KOMORBİDİTESİ: BİR OLGU SUNUMU

Lütfiye Çelik¹, Efruz Pirdoğan Aydın¹, Ömer Akil Özer¹

¹*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Şişli Etfal Eğitim Araştırma Hastanesi*

Giriş: Otizm spektrum bozukluğu (OSB), erken çocuklukta başlayan sosyal iletişim eksiklikleri ve kısıtlı/tekrarlayıcı davranışlarla seyreden nörogelişimsel bir bozukluktur. Bazı olgularda çocuklukta stabil seyretse de erişkin dönemde belirgin işlevsel gerileme görülebilir. Tekrarlayan davranışlar hem OSB’de hem de obsesif-kompulsif bozuklukta (OKB) gözlenebilir; ayırıcı tanı klinik açıdan güçlükler içerir. Katatoni ise motor, davranışsal ve bilişsel belirtilerle seyreden, OSB’de nadir ancak ciddi sonuçları olabilen bir tablodur. Bu olgu sunumu, hareketlerde takılıp kalma şeklinde tekrarlayıcı davranışlar, çevreye yanıtızlık ile başvuran OKB tanılı hastada, OSB ve katatoni komorbiditesinin klinik özellikleri ve tedavi sürecini içermektedir.

Yöntemler / Olgu Sunumu: 30 yaşında erkek hasta, ilk psikiyatri başvurusu lise döneminde okul reddi ve kendisinden dışkı kokusu geldiğini düşünmesiyle olup aripiprazol tedavisiyle iyileşme göstermiştir. Üniversitede, eylemlere başlarken istemsizce takılıp kalma, salınma şeklinde tekrarlayan hareketleri nedeniyle mükerrer psikiyatri başvuruları olup OKB tanısı ile haloperidol, essitalopram, anafranil, bupropion XL, buspiron, klomipramin ve olanzapin tedavilerinden kısmi fayda gördüğü, 8 ay önce takip ve tedaviyi tamamen bıraktığı öğrenilmiştir. Bu süreçte evden çıkmamış, gününün çoğunu alan yıkama-emin olma kompulsiyonlarıyla tuvalet ve banyo ritüelleri, altına kaçırma ve kovaya dışkılama gelişmiş, sıvı-gıda alımı azalmış,

donakalma, çevreye yanıtızlık belirginleşmiştir. Yatışında benzodiazepin başlanmasıyla hareketlerde takılma %80 azalmış. EEG: düşük amplitüdü hızlı ritimler, gözlerden zihin okuma ve ayrılık anksiyetesi ölçeğinde düşük puan gözlenmiştir. Takibinde paroksetin60mg/g, valproat1000mg/g ve amisülpirid200mg/g tedavisi ve psikoeğitim ile günlük aktivitelerde artış ve özbakımda iyileşme sağlanmıştır.

Sonuçlar: Bu olgu, erişkin yaşta OSB, OKB ve katatoni birlikteliğinin tanı, ayırıcı tanı ve tedavi zorluklarını göstermesi açısından özgündür.

Tartışma ve Sonuç: Erişkin yaşta OSB tanısı sıklıkla gecikmekte eşlik eden OKB, tekrarlayıcı davranışların niteliğini ayırt etmeyi zorlaştırmaktadır. OKB kompulsiyonları genellikle ego-distonik ve kaygı azaltıcı nitelikteyken, OSB’deki tekrarlayıcı motor davranışlar ego-sintonik ve duyuşal rahatlamayla ilişkili olabilir. Katatoni, OSB olgularında %12–18 oranında görülür ve sıklıkla ergenlik sonrası ortaya çıkmaktadır. Benzodiazepinler ilk basamak tedavidir; yanıt genellikle hızlıdır. Sistemantik değerlendirme, multidisipliner yaklaşım ile işlevsellikte anlamlı iyileşme sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Katatoni, obsesif-kompulsif bozukluk, otizm spektrum bozukluğu